

Respons

Usbekistan: Bruk av kyrillisk vs. latinsk alfabet

Problemstilling/spørsmål:

- Bakgrunnshistorikk
- Dagens praksis

Bakgrunnshistorikk

Usbekisk er et østtyrkisk språk, og ulike alfabet har vært brukt i Usbekistan gjennom historien.

Før 1928 ble usbekisk, som de fleste andre språk i Sentral-Asia, skrevet på ulike former av arabisk skrift. Mellom 1928 og 1940 ble arabisk skrift gradvis byttet ut med det latinske alfabetet kombinert med enkelte spesialtegn. Fra 1940 innførte Sovjetunionens øverste leder, Josef Stalin, det kyrilliske alfabetet i Usbekistan. I 1993, etter Sovjetunionens fall, ble det vedtatt at Usbekistan skulle gjeninnføre det latinske alfabetet. Det ble videre besluttet at denne endringen skulle være gjennomført innen år 2000. Fristen har senere blitt utsatt, blant annet i 2005 (Wikipedia 2013; Sharif 2007; Kozlova 2007).

Dagens praksis

Ifølge en artikkel fra Ferghana News (Sharif 2007) ble både det latinske og det kyrilliske alfabetet brukt i 2007.

Det latinske alfabetet brukes vanligvis i undervisningen, men også der brukes til tider det kyrilliske alfabetet (Sharif 2007). Det latinske alfabetet brukes på gateskilt, veibaneskilt etc.

De fleste aviser, magasiner og bøker skrives på kyrillisk. Usbekisk fjernsyn bruker kyrillisk, men også latinsk alfabet. På usbekiske nettsider brukes begge alfabet, men kyrillisk er mest utbredt. Ifølge Wikipedia (2013) brukes kyrillisk i dokumenter og offisielle skriv.

En velinformert usbekisk kilde bosatt i Europa (e-post mars 2013), bekrefter at usbekiske skoler og universiteter bruker det latinske alfabetet. Skolebarna begynte å lære latinske bokstaver etter at det ble besluttet at man skulle gå over til det latinske alfabetet i 1993. Ifølge kilden bruker de unge i Usbekistan det latinske alfabetet til daglig, mens de eldre bruker det kyrilliske. Kilden opplyser at den unge generasjonen knapt kan lese kyrillisk, mens de eldre

knappt kan lese latinske bokstaver. Kilden tror imidlertid at det latinske alfabetet i praksis vil ta mer og mer over fra det kyrilliske.

Kilden bekrefter videre at kyrillisk fortsatt brukes i offentlige dokumenter og opplyser at alt skriftlig materiell som sendes ut fra statsadministrasjonen, skrives på usbekisk med kyrillisk skrift. Dette gjelder også rettsdokumenter, lover og etterlysninger. Russisk brukes i svært liten grad. En sjelden gang forekommer det at en dom kan være skrevet på russisk med kyrilliske bokstaver (e-post mars 2013).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Kozlova, M. (2007, 27. juli). Crossroads of the alphabet switch. *Transitions Online*. Tilgjengelig via US English Foundation Research <http://www.usefoundation.org/view/886> [lastet ned 10. mai 2013]
- Sharif, O. (2007, 4. april). The Uzbek language exists in two graphic forms simultaneously and neither seems capable of ousting the other. *Ferghana News*. Tilgjengelig fra <http://enews.ferghananews.com/articles/1954> [lastet ned 10. mai 2013]
- Wikipedia. *Uzbek language*. Sist endret 19. april 2013. Tilgjengelig fra http://en.wikipedia.org/wiki/Uzbek_language [lastet ned 14. mai 2013]

Muntlig kilde

- Usbekisk, velorientert kilde. E-postkorrespondanse mars 2013.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.